

4.6 ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้งานสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อประโยชน์สาธารณะและการส่งเสริมพระพุทธศาสนา

1) เทคโนโลยีนวัตกรรม

การดำเนินงานที่ผ่านมาของโครงการ เป็นการทำงานภายใต้แนวคิดของ “เทคโนโลยี นวัตกรรม” ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนองค์ประกอบ 3 ด้านไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่

HARDWARE การพัฒนาด้านกายภาพให้มีความพร้อม เหมาะสม ตอบโจทย์ และเอื้อต่อการเรียนรู้และศึกษาระยะ โดยใช้องค์ความรู้ด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมมาสนับสนุน

SOFTWARE การออกแบบระบบการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม ตอบโจทย์การใช้งานเป็นมิตรกับผู้ใช้

PEOPLEWARE หรือผู้ใช้งานระบบที่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้งาน เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม

ภาพที่ 4.6.1 ภาพแสดงองค์ประกอบของเทคโนโลยีนวัตกรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้งานให้กับวัดในโครงการ ถือเป็น การยกระดับความรู้ความเข้าใจของผู้ใช้งานระบบ (Peopleware) ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด ในการขับเคลื่อนให้เกิดเป็นการนำเทคโนโลยีนวัตกรรม ที่เข้ามาสนับสนุนส่งเสริมงานพระพุทธศาสนา สืบต่อไป

2) แผนการพัฒนาองค์ความรู้และสื่อการเรียนรู้ให้กับวัด

การวางระบบICT และการให้บริการอินเทอร์เน็ตในวัดเป็นเรื่องที่มีประโยชน์และตรงตาม ความต้องการของวัดที่จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันเทคโนโลยียุคใหม่และสภาพสังคมที่ เปลี่ยนแปลงไป ในขณะเดียวกันนั้นก็จำเป็นต้องมีการให้ความสำคัญของการพัฒนาองค์ ความรู้และสื่อการเรียนรู้ของวัดไปพร้อมกันด้วย จากการศึกษาการใช้งานด้านเทคโนโลยี สารสนเทศของวัดในโครงการพบว่า มีองค์ความรู้ที่ทางวัดเห็นว่ามีความจำเป็นในการนำมา สนับสนุนให้วัดสามารถผลิตสื่อธรรมและการสื่อสารธรรมะสู่ญาติโยมได้สะดวกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น โปรแกรมสำหรับการผลิตสื่อสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น Photoshop, Illustrator หรือเทคนิคการผลิตเนื้อหา ให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย การใช้งานโซเชียลมีเดีย เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทางโครงการฯ นำมาเป็นแนวทางในการจัดอบรมสร้างองค์ความรู้ให้กับวัดในโครงการ เพื่อยกระดับศักยภาพของ วัดในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีกรอบการจัดอบรมหลัก ๆ 3 ด้าน ได้แก่

ด้านการรู้เท่าทันสื่อ มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้วัดสามารถแยกแยะได้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลก ออนไลน์ มีทักษะในการรับมือ นำมาใช้วิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างเกราะป้องกันในการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ได้ด้วยตัวเอง

ด้านการใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตในวัด มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้วัดเข้าใจระบบและรู้จัก อุปกรณ์ที่ติดตั้งภายในวัด รู้วิธีการใช้งาน การลือคอินเข้าสู่ระบบของผู้ใช้กลุ่มต่าง ๆ รวมถึงการใช้งานเว็บไซต์ของโครงการที่วัดสามารถรอกข้อมูลสร้างเนื้อหา

ด้านการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เป็นด้านที่วัดแจ้งความจำนงว่ามีความต้องการมากที่สุด เพื่อ นำมาช่วยสนับสนุนงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของวัดในด้านต่าง ๆ เป้าหมายในการ อบรมให้ความรู้คือรู้จักเครื่องมือและโปรแกรมสนับสนุนต่าง ๆ รวมถึงฝึกทักษะในการใช้ งานการจัดทำสื่อสร้างสรรค์เช่นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์กราฟฟิก การผลิตเนื้อหา ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและน่าสนใจ เป็นต้น

ภาพแผนภูมิสรุปแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะให้กับวัด

ภาพที่ 4.6.2 ภาพแผนภูมิสรุปแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะให้กับวัด

การจัดอบรมให้ความรู้กับวัดในโครงการนั้น นอกเหนือจากโครงการเป็นผู้จัดแล้วทางโครงการยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยวิธีการจัดอบรมสามารถแบ่งได้เป็น 3 แบบ คือ

แบบที่ 1 การศึกษาด้วยตนเอง (Online Course)

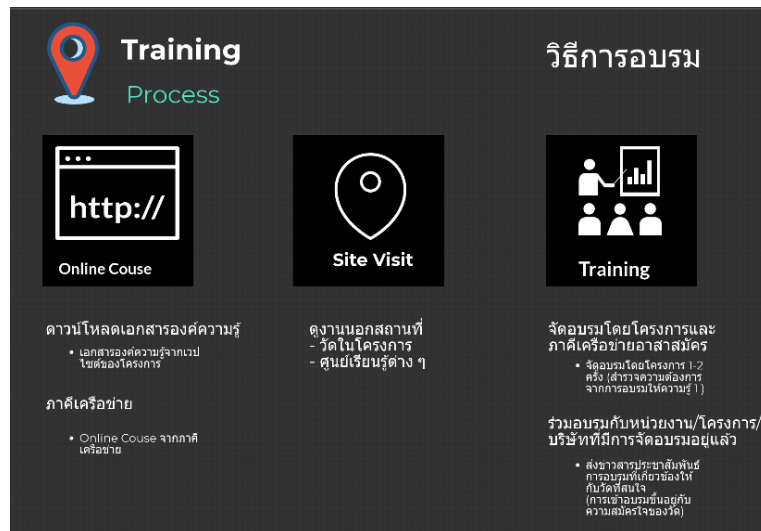
เป็นการศึกษาในองค์ความรู้ที่จำเป็นหรือมีความสนใจ โดยทางโครงการจัดทำเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ไว้สำหรับวัดเพื่อดาวน์โหลดหรือจากภาคีเครือข่ายของโครงการ ข้อดีของการศึกษาด้วยตนเองคือสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา สะดวกรวดเร็ว

แบบที่ 2 การศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Site Visit)

การศึกษาดูงานศูนย์การเรียนรู้ด้าน ICT ของหน่วยงานต่าง ๆ หรือศึกษาดูงานระหว่างวัดในโครงการ พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนและถอดบทเรียนจากการเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการใช้งานของศูนย์ของตนเอง

แบบที่ 3 การจัดอบรมให้ความรู้ (Training)

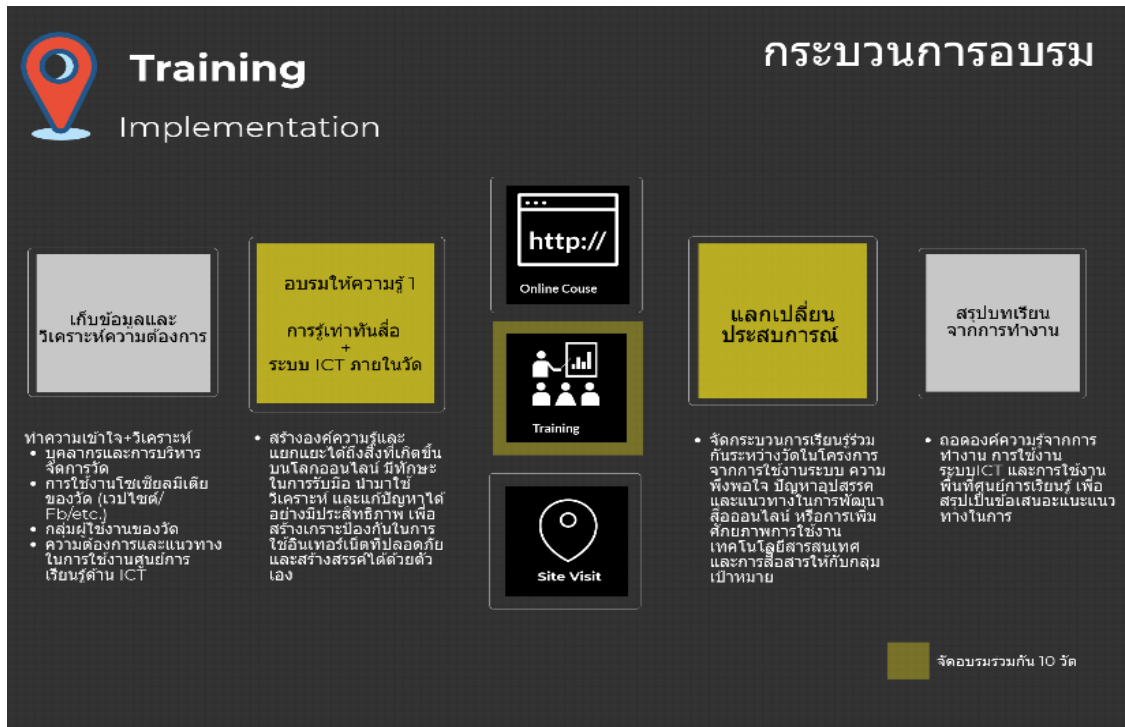
แบ่งออกเป็นสองลักษณะคือ หนึ่งจัดอบรมโดยโครงการร่วมกับภาคีเครือข่ายการทำงานของโครงการ โดยเป็นองค์ความรู้เฉพาะด้านที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานด้าน ICT ของวัด สองส่งวัดให้เข้าร่วมอบรมกับหน่วยงานหรือองค์กรที่มีการจัดอบรมอยู่แล้วโดยโครงการทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมประสานให้ สำหรับกรณีที่สองนี้พิจารณาตามความเหมาะสมการนำไปใช้ และความสมัครใจของวัดเป็นหลัก

ภาพที่ 4.6.3 แผนวิธีการอบรม

แผนภูมิแสดงวิธีการอบรมให้กับวัดในโครงการ

3) กระบวนการอบรมให้กับวัดในโครงการ มีขั้นตอนการดำเนินงานตามแผนภูมิดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.6.4 แผนภูมิแสดงกระบวนการอบรมให้กับวัดในโครงการ

ช่วงที่ 1 เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการในการอบรม

ทางโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วดังที่ปรากฏอยู่ในรายงานฉบับที่ 1 ในหัวข้อการศึกษาการใช้งานเว็บไซต์และโซเชียลมีเดียของวัด

ช่วงที่ 2 การอบรมด้านการรู้เท่าทันสื่อและระบบ ICT ในวัด

จัดอบรมร่วมกันทั้ง 10 วัด เพื่อสร้างความเข้าใจและเป้าหมายร่วมกันเกี่ยวกับโครงการ การรู้เท่าทันสื่อและระบบ ICT ภายในวัด การแยกแยะได้ถึงสิ่งที่เกิดขึ้นบนโลกออนไลน์ ทักษะในการรับมือ การวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างเกราะป้องกันในการใช้งานอินเทอร์เน็ตที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ได้ด้วยตัวเอง

ช่วงที่ 3 การศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง และจัดอบรมเฉพาะเรื่อง

เป็นช่วงที่วัดมีเป้าหมายในการพัฒนาองค์ความรู้ที่ชัดเจนแล้ว โครงการเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมประสานและจัดอบรมให้ความรู้เฉพาะที่ตรงตามความต้องการ เพื่อเอื้อให้เกิดการเรียนรู้และการผลิตเนื้อหาและใช้งานระบบตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ช่วงที่ 4 แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน

วัดเริ่มมีการสร้างเนื้อหาของวัด การใช้งานเว็บไซต์ของวัด ทางโครงการทำหน้าที่จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการทำงาน ถอดองค์ความรู้ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ รวมถึงเป็นโอกาสให้วัดในโครงการเกิดการเรียนรู้ถึงการทำงานซึ่งกันและกัน

ช่วงที่ 5 สรุปบทเรียนจากการทำงาน

โครงการนำผลที่ได้จากการทำงานมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการทำงานต่อไปในอนาคต

ความคืบหน้าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับวัดในโครงการ

จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้กล่าวไปแล้ว ทางโครงการฯ ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่ ช่วงที่ 1 การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการในการจัดอบรม ช่วงที่ 2 การอบรมเรื่องการรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในวัด และช่วงที่ 3 และมีการดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ โดยมีความคืบหน้า ดังนี้

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับวัดในโครงการและวัดร่วมเรียนรู้ จำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน ณ ศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคม วัดสุทธิวาราม กรุงเทพฯ จำนวน 2 ครั้ง ณ ศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม วัดไผ่เหลือง นนทบุรี จำนวน 1 ครั้งและ วัดนายโรง กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ครั้ง

- การอบรมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 “ธรรมะกับเทคโนโลยีจะไปด้วยกันได้ได้อย่างไร” 4-5 กรกฎาคม 2561 จำนวนพระสงฆ์และฆราวาสที่เข้าร่วมจากวัดในโครงการและวัดร่วมเรียนรู้จำนวน 45 รูป/ คน จาก 30 วัด

ภาพที่ 4.6.5 ภาพประกอบการจัดอบรมครั้งที่ 1 “ธรรมะกับเทคโนโลยีจะไปด้วยกันได้ได้อย่างไร”

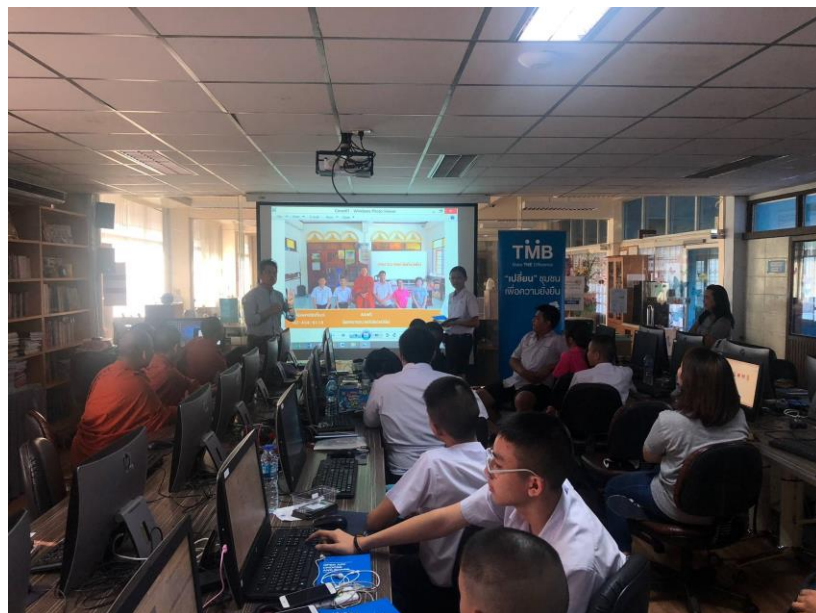
- การอบรมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 “สร้างสรรค์เนื้อหาอย่างไรให้วัดถึงคน..คนถึงธรรม” 10-11 ตุลาคม 2561 จำนวนพระสงฆ์และฆราวาสที่เข้าร่วมจากวัดในโครงการและวัดร่วมเรียนรู้ จำนวน 53 รูป/ คน จาก 26 วัด

ภาพที่ 4.6.6 ภาพประกอบการจัดอบรมครั้งที่ 2 “สร้างสรรค์เนื้อหาอย่างไรให้วัดถึงคน..คนถึงธรรม”

- การจัดอบรมการให้ความรู้ “HOW to Create Content ธรรมชาติสมัยอย่างยั่งยืน” วันที่ 30-31 ตุลาคม พศ.2561 จำนวนพระสงฆ์และฆราวาสที่เข้าร่วมจากวัดในโครงการและภาคีเครือข่าย 29 คน/รูป

ภาพที่ 4.6.7 ภาพประกอบการจัดอบรม “HOW to Create Content ธรรมชาติสมัยอย่างยั่งยืน”

- การจัดอบรม“การผลิตสื่อวีดีโอ สร้างสรรค์...เพื่อการเผยแพร่ธรรมะ” ณ ศูนย์การเรียนรู้พระพุทธศาสนา เพื่อการพัฒนาสังคม วัดไผ่เหลียง วันที่ 23-24 กุมภาพันธ์ 2562 จำนวนฆราวาสที่เข้าร่วมจากภาคีเครือข่ายของวัดไผ่เหลียง จำนวน 31 คน

ภาพที่ 4.6.8 ภาพประกอบการจัดอบรม“การผลิตสื่อวีดีโอ สร้างสรรค์...เพื่อการเผยแพร่ธรรมะ”

หัวข้อในการจัดอบรมพัฒนาทักษะของโครงการฯ ตามที่ได้ดำเนินการไปแล้ว แบ่งออกเป็น 12 หัวข้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หัวข้อ	วิทยากร	วิธีการ
ธรรมะกับเทคโนโลยีจะไปด้วยกันได้อย่างไร	<ul style="list-style-type: none"> - พระอาจารย์ฟูกิจ ชุตติปัญญา วัดสุันทวนาราม - คุณบุรินทร์ เกียรติมณี ประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการ บริษัทเรดดีแพลนเน็ต จำกัด - คุณอิทธิทธิ บุตรแก้ว Assistant Director บริษัททรูคอร์ปอเรชั่น จำกัด - คุณประยงค์ โพธิ์ศรีประเสริฐ ผู้อำนวยการโครงการวัดบันดาลใจ สถาบันอาศรมศิลป์ 	เสวนา
พอดิเทคโนโลยี	คุณสุทัศน์ รงรอง ผู้ก่อตั้งและประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร บริษัทคูอินไทย จำกัด	อบรมให้ความรู้
อินโฟกราฟฟิคเพื่อการเผยแพร่ธรรม	มูลนิธิคนเห็นคน	อบรมเชิงปฏิบัติการ
สร้างสรรค์เนื้อหาอย่างไรให้วัดถึงคน คนถึงธรรม	คุณทรงกลด บางยี่ขัน บรรณาธิการบริหารและผู้ก่อตั้งนิตยสาร ออนไลน์ The Cloud	อบรมให้ความรู้
ภาพถ่ายสายธรรม	พระอาจารย์จากกลุ่ม Dhamma on lens	อบรมเชิงปฏิบัติการ
กราฟฟิคงานวัด	จำนวน 9 รูป นำโดย พระอาจารย์เอกชัย อรินทโม	
องค์ความรู้เพื่อการเตรียม Source file ให้มีคุณภาพ	คุณณรรตวงค์ รุจรัตน์บดีกุล นักพัฒนาระบบ ICT โครงการวัดวันดาลใจ ICT	อบรมให้ความรู้
Workshop เชียนบทและทำสตอรี่บอร์ดอย่างง่าย	คุณณรรตวงค์ รุจรัตน์บดีกุล นักพัฒนาระบบ ICT โครงการวัดวันดาลใจ ICT	อบรมเชิงปฏิบัติการ
Workshop ภา ร ถ าย VDO ด้วยอุปกรณ์มือถือ	พระอาจารย์จากกลุ่ม Dhamma on lens จำนวน 2 รูป นำโดย พระอาจารย์เอกชัย อรินทโม	อบรมเชิงปฏิบัติการ

Workshop การตัดต่อ VDO ด้วยมือถือ	คุณณรรตวงค์ รุจรัตน์ดีกุล นักพัฒนาระบบ ICT โครงการวัดวันตาลใจ ICT	อบรมเชิงปฏิบัติการ
Workshop การตัดต่อ VDO ด้วยคอมพิวเตอร์	คุณศิริเกล้า พิสิทธิคุณ อาจารย์พิเศษ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และทีมงานของแก๊ง ชชัย ประทุมวรรณ (เดอะวอยซ์)	อบรมเชิงปฏิบัติการ
การถ่ายภาพด้วยมือถือ	คุณยุรชฎ ซาติสุทธิชัย หัวหน้าฝ่ายข่าว Wisdom TV มหาวิทยาลัยรังสิต	อบรมเชิงปฏิบัติการ

ตารางที่ 4.6.1 หัวข้อในการจัดอบรมพัฒนาทักษะของโครงการฯ

ตารางสรุปรายละเอียดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโครงการ

จัดกระบวนการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรม จำนวน 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2561 จำนวนพระสงฆ์และฆราวาสที่เข้าร่วมจากวัดในโครงการและวัดร่วมเรียนรู้ จำนวน 45 รูป/ คน จาก 30 วัด โดยมีผลลัพธ์จากระดมความคิดเห็น ดังนี้

- วัดได้ทบทวนถึงหัวข้อในการเผยแผ่ธรรมะที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ของวัดที่มีความหลากหลาย และได้ทดลองเชื่อมโยงเครื่องมือและวิธีการในการสื่อสารธรรมที่ตรงกลุ่ม
- เกิดการระดมความคิดเห็นภายในวัด เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายหลักในการสื่อสารธรรม รวมถึงเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างวัด ผ่านกระบวนการกลุ่มย่อย
- ได้รับทราบข้อมูลที่สามารถนำมาใช้กำหนดยุทธศาสตร์การทำงานในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ของโครงการ ในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ข้อธรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มคนต่าง ๆ, ความต้องการในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับวัด
- เห็นแผนการทำงานในด้านICT ของวัดในโครงการชัดเจนขึ้น

ภาพที่ 4.6.9 กระบวนการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการเผยแผ่ธรรม

การจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้งานซอฟต์แวร์ที่มีลิขสิทธิ์ และระบบการบริหารจัดการระบบให้กับวัดในโครงการ จำนวน 10 วัด โดยจัดทำเป็นคู่มือการเรียนรู้ E-book พร้อมทั้งให้คำปรึกษากับวัดอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีที่เกิดปัญหาในการใช้งานระบบ โดยทางวัดมีการนำองค์ความรู้ในด้าน ICT กับกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ดังนี้

- สามารถแนะนำญาติโยมกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาใช้พื้นที่ในการให้บริการอินเทอร์เน็ตสาธารณะที่ติดตั้งไว้ได้

4.6.10 การใช้งานซอฟต์แวร์ที่มีลิขสิทธิ์ และระบบการบริหารจัดการระบบให้กับวัดในโครงการ

- สามารถนำองค์ความรู้ในด้านการออกแบบสื่อดิจิทัลไปต่อยอดเพื่อใช้ในการสื่อสารกับญาติโยมได้

4.6.11 ภาพประกอบกิจกรรมเด็กมรรคง่าย

- โครงการมีการพัฒนาระบบการจองห้องประชุมร่วมกับทางวัดสุทธิวราราม เพื่อใช้ในการเก็บสถิติการใช้งาน โดยวัดสามารถใช้ระบบได้เองและเก็บสถิติผู้การใช้งานได้สะดวกขึ้น จากเดิมที่ใช้วิธีการบันทึกลงสมุดจดสถิติ

4.6.12 ภาพประกอบการอธิบายการใช้งานระบบจองห้องประชุมวัดสุทธิวราราม

รวบรวมสื่อการเรียนรู้ออนไลน์ (Online Course) เพื่อให้วัดที่สนใจสามารถศึกษาด้วยตัวเองได้ โดยจัดทำเป็นเอกสารให้ดาวน์โหลดผ่าน QR Code และลิงค์ที่ทางโครงการได้รวบรวมไว้ จำนวน 32 ตัวอย่าง

จัดการอบรมในวัดนาร่องที่มีความพร้อม เพื่อเป็นการสร้างการเรียนรู้ผ่านสถานที่จริงและการทดลองใช้ระบบ ICT ของวัด และเป็นฐานการเรียนรู้เรื่องการถ่ายภาพเพื่อประกอบการทำสื่อธรรมะ จำนวน 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2561 ณ วัดสุทธิวาราม กรุงเทพมหานคร

4.6.13 ภาพประกอบการจัดอบรมการถ่ายภาพเพื่อประกอบการทำสื่อธรรมะ

ข้อเสนอแนะทางในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้งานสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อประโยชน์สาธารณะและการส่งเสริมพระพุทธศาสนาและการทำงานซอฟต์แวร์ที่มีลิขสิทธิ์ รวมถึงระบบการบริหารจัดการระบบต่าง ๆ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้าน ICT และการสร้างสื่อธรรมะ เป็นการอบรมที่มีผลตอบรับที่ดี เห็นได้จากการที่มีพระสงฆ์และฆราวาสจากวัดในโครงการและวัดร่วมเรียนรู้ของโครงการเข้าร่วมจากทั่วทุกภูมิภาค จึงมีข้อเสนอแนะทางในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

- จัดการอบรมพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 1 ครั้ง ก่อนสิ้นสุดโครงการ โดยมีข้อพิจารณาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้
  - แบ่งตามหัวข้อความสนใจและความจำเป็นในการทำงาน
  - กำหนดระดับความรู้พื้นฐานที่จำเป็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน
  - มีการขยายฐานการจัดกิจกรรมออกไปยังภูมิภาคต่าง ๆ
- ด้านพยายามผลักดันให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้ในวัดของโครงการให้เพิ่มขึ้น
- สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างวัดกับวัด โดยพยายามให้มีการสื่อสารร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
- วัดที่บ่งชี้ภาครัฐหรือเอกชนที่ดำเนินโครงการการอบรมด้าน ICT อยู่แล้ว หรือมีความสนใจให้มาเข้าร่วมเป็นวิทยากรอบรมพัฒนาทักษะ เพื่อขยายองค์ความรู้ให้มีความหลากหลายและรอบด้าน ทันต่อสถานการณ์
- จัดการระดมความเห็นเพื่อแลกเปลี่ยนและถอดบทเรียนจากการทำงานให้กับวัดในโครงการ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อถอดองค์ความรู้ ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ และหาแนวทางการขับเคลื่อนงานด้านสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของวัดต่อไปในอนาคต
- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ ควรดำเนินการโดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อพระพุทธศาสนา ในขณะเดียวกันนั้นก็ต้องมีแรงจูงใจให้วัดที่เข้ามาร่วมเรียนรู้สามารถนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาเป็นเครื่องกำกับการทำงานที่เหมาะสม เช่น 1) ความพอดีและความสันโดษ คือใช้เทคโนโลยีหรือเสพวัตถุแต่พอดี ทั้งในแง่เวลาและปริมาณ 2) มีสติ สติช่วยให้เราไม่หลงเพลินกับการเสพเทคโนโลยี รู้จักหยุดเมื่อถึงเวลา 3) ต้องรู้จักคุณและโทษ ของทุกสิ่งมีทั้งคุณและโทษ ใช้

ให้มันเป็นคุณมากกว่าโทษ 4) แยกแยะระหว่างคุณค่าแท้กับคุณค่าเทียม ใช้หรือบริโภคสิ่งต่าง ๆ โดยมุ่งคุณค่าแท้มากกว่าคุณค่าเทียม ย่อมแสดงให้เห็นทราบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างไม่ถูกต้องแล้วย่อมเกิดผลด้านลบไม่ว่าจะเป็นโดยส่วนตัวบุคคลหรือโดยส่วนรวมในวงกว้าง โดยตรงกันข้ามหากบุคคลใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างถูกต้องหรือผิดพลาดน้อยที่สุดย่อมเกิดประโยชน์อย่างมหาศาล